

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૧૪૧/૨૦૧૩

ઈન

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૭/૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી કે.એસ.ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જી.ઉરૈઝી

- =====
- ૧ શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના રિપોર્ટરોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?
 - ૨ રિપોર્ટરને મોકલવો કે નહીં?
 - ૩ શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?
 - ૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ કે પછી તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર

પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?

પ શું તે સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવાનો છે?

=====

ગુજરાત રાજ્ય સચિવ દ્વારા & ૨.....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

મીનાબેન તે ધર્મેન્દ્રગીરી સ્વામીની વિધવા અને ૧.....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ –૩ તરફે સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી રાકેશ પટેલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી એન.કે.મજમુદાર

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી કે. એસ. ઝવેરી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જી.ઉરૈઝી

તારીખ:૧૨/૦૧/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી કે.એસ.ઝવેરી દ્વારા)

૧. સ્પેશયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૧૧૪૧/૨૦૧૩ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૦.૦૨.૨૦૧૩ ના હુકમને પડકારતા હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે હાલના સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજી મંજૂર કરી હતી.

૨. સામાવાળાના પતિ અપીલકર્તા નંબર ૨ ની કચેરીમાં ક્રાફ્ટ ઇન્સ્ટ્રક્ટર – મોટર મિકેનિક તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. સામાવાળાના સ્વર્ગસ્થ પતિને ફરજમાં બેદરકારીના કથિત ગેરવર્તણૂક માટે તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૦૨ ના રોજ ચાર્જશીટ મળી હતી. સદર ચાર્જશીટનું પરિણામ તપાસમાં આવ્યું અને તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૦૩ ના રોજ ફરજિયાત નિવૃત્તિનો સજાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો. સામાવાળાના સ્વર્ગસ્થ પતિએ તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૦૩ ના ફરજિયાત નિવૃત્તિના હુકમને પડકારતા ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ ટ્રિબ્યુનલ, ગાંધીનગર સમક્ષ અપીલ નંબર ૩૭૯/૨૦૦૩ દાખલ કરી હતી. સદર ટ્રિબ્યુનલે તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૪ ના રોજ અપીલ અંશતઃ મંજૂર કરતી વખતે, ફરજિયાત નિવૃત્તિની સજામાં ફેરફાર કરીને ૫ વર્ષના સમયગાળા માટે પગાર ધોરણના લઘુત્તમ પગાર સુધી પગાર ઘટાડો કરવાની સજા કરી હતી અને તેમને સત્વરે નોકરીમાં પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હુકમ કર્યો હતો. સદર ટ્રિબ્યુનલે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે તેઓ તારીખ ૨૯.૦૯.૨૦૦૩ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ પછીના સમયગાળા માટે પિછલા ભથ્થા મેળવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં. જો કે, સત્તાવાળાઓને વચગાળાના સમયગાળાને તેમને મળવાપાત્ર રજા તરીકે અથવા સંબંધિત નિયમો અનુસાર અસાધારણ રજા તરીકે નિયમિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૨.૧ સદર ટ્રિબ્યુનલના તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૪ ના હુકમને આ અદાલત સમક્ષ એસસીએ નંબર ૧૧૫૭૨/૨૦૦૫ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો. આ અદાલતે સામાવાળાના પતિનું ત્યાં સુધીમાં અવસાન થયું હોવાની હકીકત ધ્યાને લઈને અપીલકર્તાઓને સામાવાળાના કેસ પર સહાનુભૂતિપૂર્વક વિચાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. જો કે, જ્યારે અપીલકર્તાઓ દ્વારા આ બાબત પર વિચાર કરવામાં આવ્યો ન હતો, ત્યારે સામાવાળાએ હાલની અરજી દાખલ કરી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે રિટ અરજી મંજૂર કરી હતી અને તેથી અપીલકર્તાઓએ વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમને પડકારતા હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

૩. અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી રાકેશ પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે એ વાત ધ્યાને લીધી નથી કે સદર ટ્રિબ્યુનલે પણ ફરજિયાત નિવૃત્તિની સજાના હુકમમાં ફેરફાર કરીને પગાર ધોરણમાં ઘટાડો કરતી વખતે સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું છે કે સામાવાળાના પતિ વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા તમામ આક્ષેપો સાબિત થયા છે, જો કે, માત્ર સહાનુભૂતિના ધોરણે અને સુધરવાની બીજી તક આપવા માટે સજામાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે સબમિટ કર્યું કે જ્યારે આક્ષેપો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થયા હતા, ત્યારે વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે રિટ અરજી મંજૂર કરવી જોઈતી ન હતી.

૪. સામાવાળાના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એન.કે. મજમુદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ખંભોરજાએ સબમિટ કર્યું કે વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં સંપૂર્ણપણે હકુમત ધરાવતા હતા અને તેથી તેમાં આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી. તેમણે સબમિટ કર્યું કે અન્યથા પણ કર્મચારીનું પહેલાથી જ અવસાન થઈ ચૂક્યું છે.

૫. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલો ધ્યાનમાં લીધી છે. વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે પેરા ૧૦ થી ૧૨ માં આ મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૦. આ અદાલત ખેદ સાથે નોંધે છે કે તમામ સંબંધિતો તરફનો સમગ્ર અભિગમ સંવેદનશીલતાનો અભાવ, કાયદેસર અથવા અન્યથા સરળતાથી ઉપલબ્ધ ગમે તેવા બહાના હેઠળ વાજબી દાવાને ટાળવાની પ્રવૃત્તિ અને વલણ દર્શાવે છે અને અરજદાર જેવા નાગરિકોને અદાલતનો આશરો લેવા માટે મજબૂર કરે છે જેને અન્યથા સંપૂર્ણપણે ટાળી શકાયો હોત અને અરજદારને યોગ્ય રાહત ઉપલબ્ધ થઈ હોત. સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમમાં આ અદાલત દ્વારા કોઈપણ રીતે ફેરફાર, ફેરબદલ કે ઘટાડો કરવામાં આવ્યો નથી અને એસસીએ નંબર ૧૧૫૭૨/૨૦૦૫ વાળી રિટ અરજીમાં રહેલા પડકારનું પરિણામ અરજીનો ઉકેલ અથવા બદલે સત્તાવાળાઓને યોગ્ય સહાનુભૂતિ સાથે સમગ્ર મુદ્દા પર વિચાર કરવાના નિર્દેશમાં આવ્યું છે. દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે નિર્ણય લેવા માટે જવાબદાર અને સંબંધિત અધિકારીઓએ કાયદાના શાસન પ્રત્યે નહિવત અનાદર દર્શાવ્યો છે અથવા બદલે સમજણનો અભાવ અથવા ચૂકવણીની જવાબદારી ટાળવાના હેતુથી સભાનપણે એવો દેખાવો કર્યો છે, જાણે કે અરજદારના કિસ્સામાં રાહત માટેનો નિર્ણય લેવામાં તેમની પાસે કોઈ વિવેકબુદ્ધિ હોય. હકીકતો નોંધવાની રહે છે કે તમામ સંબંધિતોએ સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમનું તેના સાચા અર્થ અને ભાવનામાં પાલન અને અમલ કરવાનો હતો. સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમે અસ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે સ્વર્ગસ્થ

પતિને પુનઃસ્થાપિત કરવાના હતા અને તેમને પિછલા ભથ્થા ચૂકવવાના ન હતા અને પુનઃસ્થાપનાની પ્રક્રિયા સત્વરે કરવાની હતી.

૧૧. અદાલતનો સુચિંતિત વિચાર છે કે સદર ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૪ નો છે જેનું સત્વરે પાલન થવું જોઈતું હતું. દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે સદર હુકમ પ્રત્યે કોઈ આદર દર્શાવવામાં આવ્યો નથી, કારણ કે તેનું પાલન કર્યા વિના, તેને પડકારતી અરજી દાખલ કરવા અને કોઈ હુકમ મેળવવાની પણ કોઈએ તસ્દી લીધી નથી. સ્ટે હુકમ તારીખ ૧૭.૦૬.૨૦૦૫ નો છે આથી ૨૯.૧૧.૨૦૦૪ થી ૧૭.૦૬.૨૦૦૫ સુધી, સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમ સામે કોઈ સ્ટે અમલમાં જ નહોતો જેમાં સત્તાવાળાઓને અપીલકર્તા/અરજદારને સત્વરે પુનઃસ્થાપિત કરવા માટેનો ચોક્કસ નિર્દેશ સમાવિષ્ટ છે. વચગાળાનો હુકમ મેળવવામાં આશરે ૬ મહિનાનો સમયગાળો રાજ્યની સામે આવીને ઊભો રહે છે, કારણ કે તે અસ્પષ્ટ રહ્યો છે. સદર સ્ટે હુકમ આ અરજીના નિકાલ સુધી ચાલુ રહ્યો જે તારીખ ૦૬.૦૫.૨૦૧૦ ના રોજ નિકાલ પામી હતી. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કર્યા મુજબ, અરજદારના પતિનું કમનસીબે તારીખ ૨૫.૧૦.૨૦૦૬ ના રોજ અવસાન થયું હતું. અરજદારના પતિ તારીખ ૨૪.૦૪.૧૯૮૫ ના રોજ નોકરીમાં જોડાયા હતા અને તારીખ ૨૫.૧૦.૨૦૦૬ ના રોજ તેમનું અવસાન થયું હતું. પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું રાજ્ય પાસે સદર ટ્રિબ્યુનલના તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૪ ના નિર્ણયના બંધનકર્તાપણાની અવહેલના કરવાનો કે અણદેખવાની કરવાનો કાયદામાં કોઈ અધિકાર હતો. અરજદાર રાહત માટે તેનો પડકાર યોગ્ય રીતે ઘડી શક્યા ન હતા તેવું ઠેરવ્યા વિના ચકાસવાના ખાતર પણ, જવાબ સ્પષ્ટપણે 'ના' હશે, કારણ કે મૂળભૂત અધિકારોનો કોઈ ત્યાગ નથી અને રાજ્યને મુકદ્દમાના ફળોને વ્યાજબી રીતે ના પાડવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં જેમાં રાજ્યએ પડકારને તેના તાર્કિક અંત સુધી પહોંચાડવાની તસ્દી લીધી નથી. આ અદાલત દ્વારા તારીખ ૦૬.૦૫.૨૦૧૦ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ હુકમને કોઈપણ રીતે સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમમાં ફેરફાર અને/અથવા સુધારો કરવાની કોઈ અસર હોવાનું કહી શકાય નહીં. રાજ્યએ હુકમ પર તાર્કિક અંત મેળવવાની તસ્દી લીધી નથી કે રાજ્યએ સદર હુકમને અપીલ ફોરમમાં પડકાર્યો નથી, જેનો અર્થ એ થાય કે રાજ્યએ તે હુકમ સ્વીકાર્યો છે. જ્યારે રાજ્યએ સદર હુકમ સ્વીકાર્યો છે અને સદર હુકમમાં કોઈપણ રીતે સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમમાં ફેરફાર અને/અથવા સુધારો થતો નથી, બીજા શબ્દોમાં

સદર ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ આ અદાલત દ્વારા કાયમ રાખવામાં આવ્યો છે અને સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમને કાયમ રાખવાનો રાજ્ય દ્વારા પણ સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે. જો રાજ્ય કોઈ અન્ય છાપ ઊભી કરી રહ્યું હોત, તો પ્રશ્ન એ ઊભો થાય છે કે શું રાજ્યને આ સંબંધમાં સો કોલ્ડ અજ્ઞાનતા અને/અથવા ખોટી માહિતી અથવા માહિતીના અભાવનો આશરો લેવાની મંજૂરી આપી શકાય જેથી સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમથી પ્રાપ્ત થતા કાયદેસરના દાવાને ટાળી શકાય. જવાબ સ્પષ્ટપણે 'ના' છે.

૧૨. સદર ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ, તેથી, મારા મતે પુનર્જીવિત થાય છે, કારણ કે વચગાળાના સમયગાળા દરમિયાન મંજૂર કરાયેલ સ્ટે હુકમ કોઈને કામ આવશે નહીં, કારણ કે તે કહેવા વગર જાય છે કે એ વાત પર ભાર મૂકવાની જરૂર નથી કે સદર હુકમ, એટલે કે વચગાળાનો હુકમ, આખરે અરજીના અંતિમ પરિણામ દ્વારા સંચાલિત થાય છે અને અરજીનું અંતિમ પરિણામ તારીખ ૦૬.૦૫.૨૦૧૦ નો હુકમ છે જેમાં અદાલતે અરજીનો નિકાલ કરતી વખતે સદર હુકમમાં કોઈપણ રીતે ઘટાડો કર્યો નથી કે રાજ્યએ એ બાબતનું ધ્યાન રાખવાની કાળજી લીધી નથી કે અરજદાર કે જેઓ તેમાં સામાવાળા હતા તેઓ સદર હુકમમાંથી પ્રાપ્ત થતા કોઈ અધિકારો જતા કરી રહ્યા હતા. જો અરજદાર કે જેઓ તેમાં સામાવાળા છે તેમણે સદર હુકમ, કેટલાક સબસ્ટાન્ટિવ વિચારણાને ધ્યાનમાં રાખીને તેમના અધિકારો સ્પષ્ટપણે જતા કર્યા હોત તો સ્થિતિ અલગ હોત, પરંતુ સમગ્ર હુકમ જેમ છે તેમ વાંચવામાં આવે તો તે ક્યાંય દર્શાવતું નથી કે અરજદાર તરફથી કોઈ અન્ય સંમતિ સામે આવી રહી હતી. તેથી, સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમને તેનો પૂર્ણ અર્થ આપવો જરૂરી છે જે દર્શાવે છે કે અરજદારના પતિને તેઓ નોકરીમાં હોય તે રીતે ગણવા જરૂરી હતા. સદર ટ્રિબ્યુનલે ઠેરવ્યું હતું કે અરજદારના પતિને સત્વરે કવાયત સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવાના હતા અને વ્યાજબી સત્વરે કવાયત સદર હુકમની જાણ થયાની તારીખથી ૨ મહિનાથી વધુ ન હોઈ શકે. આને ધ્યાનમાં રાખીને, પુનઃસ્થાપનાનો ઇનકાર કરી શકાયો ન હોત. તેથી, ૦૧.૦૨.૨૦૦૫ થી, અરજદારના પતિ નોકરીમાં હતા અથવા પુનઃસ્થાપિત થયા હતા તેમ કહેવાય છે અને તે આધારે તેમને તેનાથી મળતા તમામ પરિણામી લાભો માટે ગણવાના રહે છે જેમાં વેતન, તે આધારે મળવાપાત્ર નિવૃત્તિ લાભોનો સમાવેશ થાય છે, કારણ કે ન તો ડાયરેક્ટર-સામાવાળા નંબર ૨ કે ન તો નાણા વિભાગને તે આક્ષેપોને પુનર્જીવિત કરવાનો કોઈ અધિકાર છે જે ૫ વર્ષ માટે લઘુત્તમ સ્કેલમાં ઘટાડાની

અંતિમ સજામાં પરિણમ્યા છે. તે સજા હોવાને કારણે, તેને અરજદારના પતિ વિરુદ્ધ અન્ય કોઈ હેતુ માટે રાખી શકાય નહીં.”

૬. એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે સદર ટ્રિબ્યુનલના હુકમે અસ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે હાલના સામાવાળાના સ્વર્ગસ્થ પતિને પુનઃસ્થાપિત કરવાના હતા અને તેમને પિછલા ભથ્થા ચૂકવવાના ન હતા અને પુનઃસ્થાપનાની પ્રક્રિયા સત્વરે કરવાની હતી, અને સ્પેશયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૧૧૫૭૨/૨૦૦૫ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબે અપીલકર્તાઓને સામાવાળાના કેસ પર સહાનુભૂતિપૂર્વક વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં વ્યાજબી હતા. અન્યથા પણ સામાવાળાના પતિ – કર્મચારીનું પહેલાથી જ અવસાન થઈ ચૂક્યું હોવાની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અમે વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમમાં દખલ કરવા ઈચ્છતા નથી. અમે વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા કારણો અને પહોંચેલા તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છીએ. સદર અપીલ કોઈપણ ગુણદોષ વિનાની છે અને તદનુસાર રદ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓને આજથી એક મહિનાના સમયગાળામાં આ અદાલતના વિદ્વાન સિંગલ જજ સાહેબ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમનું પાલન કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

(કે. એસ. ઝવેરી, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ.જી.ઉરૈઝી, ન્યાયમૂર્તિ)

દિવ્યા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.